

Hotărârea CNCD privind declarațiile senatorului Puiu Hașotti referitoare la persoanele LGBT

Hotărârea nr. 197 din 24 aprilie 2013

Dosar nr.: 5A/2013

Petiția nr.: 2924/22.04.2013

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)

Reclamat: Puiu Hașotti

Obiect: afirmații care încalcă demnitatea persoanelor care aparțin minorității LGBT

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

[...]

II. Descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Întrebat despre inițiativa deputatului Remus Cernea, privind reglementarea parteneriatului civil între persoane de același sex, domnul Puiu Hașotti a declarat sâmbătă, 13 aprilie 2013, pentru Știrile ProTV că: „Domnul deputat Remus Cernea se dovedește un extravagant, ca să folosesc un cuvânt liniștit. Eu nu am absolut nimic să le reproșez homosexualilor, îi consider doar niște oameni bolnavi. Homosexualitatea nu este o stare firească, nu este o relație naturală, motiv pentru care, după părerea mea, nu are absolut nicio șansă”.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Reclamatul a fost citat prin adresa nr. 2950 din 23 aprilie 2013 la sediul CNCD pentru audieri în data de 24 aprilie 2013.

3.3. Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

3.4. La termen s-a prezentat reclamatul

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile reclamatului

4.1.1. Reclamatul susține că declarația a fost total nepotrivită și neconformă cu realitatea. Declarația este 100% politică și a fost făcută ca un gest politic în ipoteza unui posibil proiect legislativ.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În drept, în soluționarea prezentei autosesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. nr. 137/2000).

5.2. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarația reclamatului, obiect al prezentei autosesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

5.3. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),

- să urmărească un scop legitim,

- să fie necesară într-o societate democratică și

- să fie proporțională cu scopul urmărit (*C. Bîrsan*, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. nr. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a cetățenilor de orientare homosexuală din România.

Protecția demnității unei persoane aparținând unei minorități naționale, grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul de orientare sexuală,

- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de

persoane legat de orientarea sexuală a acestora – astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

În acest demers Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” (*pressing social need*).

Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*C. Bîrsan*, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, p. 801).

În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO (a se vedea *Handyside c. Regatul Unit* parag. 48 și parag. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

În scopul de a determina dacă declarația obiect al prezentei autosesizări constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de reclamat, conținutul declarației, contextul în care a avut loc, conținutul declarației, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

5.4. Obiectivul urmărit de reclamat. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze opinii homofobe sau a urmărit să informeze publicul asupra unui subiect de interes public (a se vedea *Jersild c. Danemarcei*, parag. 33)? În acest punct Colegiul director nu analizează intenția de discriminare a reclamatului, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

Partea reclamată, în calitate de parlamentar (senator) a fost întrebat de reprezentanții presei cu privire la inițiativa unui coleg deputat (din aceeași circumscripție electorală, din aceeași coaliție politică – Uniunea Social Liberală) de a legifera în primă fază parteneriatul civil între persoane de același sex, respectiv, ulterior, căsătoria persoanelor de același sex. Astfel, deputatul Remus Cernea, membru al coaliției majoritare parlamentare USL, a anunțat într-o conferință de presă faptul că intenționează să promoveze un proiect de lege privind legalizarea parteneriatului civil, atât pentru persoane de același sex, cât și pentru cei de sex diferit, afirmând că susține de asemenea drepturile persoanelor aparținând minorității sexuale.

Partea reclamată, coleg în coaliția parlamentară majoritară, dar și coleg de circumscripție al inițiatorului legii privind drepturile minorităților sexuale, la întrebarea reprezentanților mass-media a afirmat că o astfel de inițiativă legislativă „nu are absolut nicio șansă”.

Obiectivul declarației părții reclamate a fost să informeze opinia publică, propriul electorat cu privire la poziția sa politică în chestiunea parteneriatului civil și a căsătoriilor între persoane de același sex. Partea reclamată a exprimat o poziție politică raportată la o inițiativă legislativă a unui coleg de coaliție parlamentară și coleg de coaliție la nivelul județului de circumscripție electorală.

5.5. Apreciem că, în speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată a urmărit să informeze opinia publică cu privire la un subiect de maxim interes public. Nu putem să reținem o propagandă împotriva cetățenilor aparținând minorităților sexuale din partea reclamatului.

Conținutul declarației

Potrivit conținutului ei, declarația este una politică, și exprimă o poziție într-un subiect de maxim interes public: proiectul legislativ privind reglementarea parteneriatului civil și problemele legate de căsătoria persoanelor de același sex, respectiv dreptul acestora de a adopta copii. Or, jurisprudența CEDO admite cu greu limitări ale libertății de exprimare în sfera declarațiilor politice în chestiuni de interes public, arătând că există un „scop redus pentru restricții ale libertății de exprimare” (a se vedea *Ebakan c. Turciei*, paragraf 55).

Remarcile, obiect al petiției, sunt clasificate ca fiind legate de dezbaterile publice, ca urmare Colegiul director, sub acest aspect, nu va limita libertatea de exprimare.

Raportat la conținutul declarației, Colegiul director reține că acestea sunt homofobe, jignitoare la adresa comunității homosexualilor, dar ele nu conțin niciun element direct sau indirect de incitare la ură și violență (a se vedea *Surek și Ozdemri c. Turciei*, *Karatas c. Turciei*, *Oberschlick-Austriei și Nilse – Johnsen c. Norvegiei* – CEDO).

Declarația privind homosexualii este una gratuită, care ofensează membrii acestei comunități și care nu a fost necesară în exprimarea poziției publice a părții reclamate față de subiectul în dezbatere. În cadrul audierilor, partea reclamată a admis că declarația în cauză „a fost total nepotrivită și neconformă cu realitatea”.

Totuși, declarația supusă analizei nu atinge o limită prin care să se încalce un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare să devină secundar.

5.6. Contextul în care a avut loc declarația. Declarația a fost realizată ca urmare a unei dezbateri publice generate de inițiativa unui deputat, coleg de coaliție parlamentară și locală cu partea reclamată, care, în data de 12 mai 2013, într-o conferință de presă, a afirmat că va promova un proiect de lege privind parteneriatul civil pentru toți cetățenii, inclusiv pentru cuplurile de același sex. Declarația nu a fost însoțită de un proiect de lege. Inițiativa a generat o dezbateră publică națională în care s-a pus în discuție și dreptul la căsătorie și adopție a cuplurilor de același sex.

În acest context, partea reclamată a fost întrebată de jurnaliști despre punctul său de vedere raportat la inițiativa colegului de coaliție parlamentară. Partea reclamată a declarat următoarele: „Domnul deputat Remus Cernea se dovedește un extravagant, ca să folosesc un cuvânt liniștit. Eu nu am absolut nimic să le reproșez homosexualilor, îi consider doar niște oameni bolnavi. Homosexualitatea nu este o stare firească, nu este o relație naturală, motiv pentru care, după părerea mea, nu are absolut nicio șansă”.

5.7. Declarația părții reclamate a generat o dezbateră publică, o serie de reacții de condamnare și delimitare publică față de afirmațiile în cauză din partea colegilor și șefilor de partid, respectiv din partea actorilor sociali. Or, tocmai astfel de dezbateri publice contribuie

la progresul unei societăți, la demontarea stereotipurilor negative față de o minoritate, desigur cu condiția de a nu exista elemente de incitare la ură și violență.

Declarația a fost diseminată prin mass-media (televiziuni, presă scrisă, internet) și a stârnit dezbateri controversate, a pus pe agenda publică subiectul drepturilor minorităților sexuale.

Rolul în societate a persoanei, autor al afirmației

5.8. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul - poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă. Partea reclamată este un om politic, ales în funcția de demnitate publică de parlamentar care participă la dezbaterile publice. Acest rol al reclamatului are importanță din perspectiva caracterului fundamental al jocului liber al dezbaterii politice într-o societate democratică.

Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană, dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică, pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele (*Incal c. Turciei* parag. 46, a se vedea *C. Bârsan*, Convenția europeană a drepturilor omului, comentată și adnotată, vol. I, p. 750, pct. 66). Ingerința în limitele libertății de exprimare a unei persoane aflate în funcție de demnitate publică induce responsabilități deosebite instituțiilor statului.

Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare (ibidem, pct. 66).

Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este un politician, persoană în funcție de demnitate publică.

Din această perspectivă, Colegiul apreciază că nu se impune limitarea libertății de exprimare într-o societate democratică.

VI. Concluzii

5.9. Colegiul director, reiterează faptul că, libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabile de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, *Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, hotărârea din 8 iulie 1986). Colegiul director recomandă clasei politice ca în discursul public să evite pe cât posibil expresii care

sunt gratuite și ofensatoare față de alții și care nu contribuie la nicio formă de dezbatere publică capabilă să genereze un progres în relațiile umane.

5.10. Constatăm că nu există niciun element de incitare împotriva persoanelor aparținând comunității minorității sexuale, nu suntem în prezența unui „pericol evident și prezent” (*clear and present danger*), existând posibilitatea de reacție publică la adresa declarațiilor părții reclamate, iar dezbaterea publică generată a fost în măsură să contracareze pozițiile publice ale reclamatului.

Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de reclamat, conținutul declarației, contextul în care a avut loc, conținutul declarației, rolul în societate a persoanei, autor al afirmației, Colegiul director constată că în speță „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

Opinie separată exprimată de Haller István:

O.S. 5.1. În fapt constat că reclamatul a făcut următoarea afirmație: „Eu nu am absolut nimic să le reproșez homosexualilor, îi consider niște oameni bolnavi. Homosexualitatea nu este o stare firească, nu este o relație naturală”.

O.S. 5.2. O.G. nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000) la art. 2 alin. (1) prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

O.S. 5.3. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere,
- bazată pe un criteriu,
- care atinge un drept.

O.S. 5.4. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (de exemplu: *Fredin c. Suediei*, 18 februarie 1991; *Hoffman c. Austriei*, 23 iunie 1993, *Spadea și Scalabrino c. Italiei*, 28 septembrie 1995, *Stubbings și alții c. Regatului Unit*, 22 octombrie 1996).

O.S. 5.5. Constat că există o diferențiere, reclamatul se referă la homosexuali ca fiind bolnavi, relațiile homosexuale fiind considerate – în mod evident comparativ cu cele heterosexuale – nefirești și împotriva naturii.

O.S. 5.6. Criteriul de diferențiere este cel al orientării sexuale.

O.S. 5.7. Dreptul restrâns este dreptul la demnitate, garantat de Constituția României.

O.S. 5.8. În concluzie, sunt incidente prevederile art. 2 alin. (1) a O.G. nr. 137/2000, republicată. Afirmările reclamatului creează o deosebire pe bază de orientare sexuală care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate. De fapt, această incidență este recunoscută și de opinia majoritară.

O.S. 5.9. Conform art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

O.S. 5.10. Se poate constata că afirmația a fost făcută în public, și vizează atingerea demnității, creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa tuturor persoanelor cu o altă orientare sexuală decât cea heterosexuale, a unui grup de persoane, a comunității LGBT. Astfel sunt incidente și prevederile art. 15 al O.G. nr. 137/2000. De fapt această incidență este recunoscută și de opinia majoritară.

O.S. 5.11. Opinia majoritară se bazează pe libertatea de exprimare, prin urmare voi analiza limita dintre dreptul la demnitate și libertatea de exprimare, raportându-mă la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) în domeniu, în complexitatea sa.

O.S. 5.12. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscută în general sub denumirea de Convenția europeană a drepturilor omului, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. (2), limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care Convenția subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al Convenției interzice abuzul de drept: „Nicio dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție”.

O.S. 5.13. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare **CEDO**) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizia;
 - previzibilitatea normei;

- legitimitatea restrângerii, ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

O.S. 5.14. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

O.S. 5.15. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007 a Curții Constituționale promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al O.G. nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, accesibilă (prin publicarea în Monitorul Oficial al României), cu sancțiuni evidente.

O.S. 5.16. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

O.S. 5.17. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

a) libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §41; *Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Jersild c. Danemarcei* [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §52; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46; *Fressoz și Roire c. Franței* [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/i; *Sürek c. Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/i; *Öztürk c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei* [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §27; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *İbrahim Aksoy c. Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §51; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §69; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §37);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilită în mod convingător (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Otto-Preminger-Institute c. Austriei*,

nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46; *Fressoz și Roire c. Franței* [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Geger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/ii; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/i; *Öztürk c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei* [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39/i; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §69; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §27);

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (*Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §52; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §37);

d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare, nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ceea ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsată prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (*Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §50; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §58);

e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (*Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §63; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §60; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §42)

f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (*Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §40);

g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (*Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Ohensberger c. Austriei*, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);

h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, deoarece încalcă drepturile altora (*Witzsch c. Germaniei*, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);

i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (*Jersild c. Danemarcei* [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §35; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §41);

j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (*Norwood c. Regatului Unit*, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, *Ivanov c. Rusiei*, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);

k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §39; *Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §50; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §53; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §52; *Lehideux și Isorni c. Franței*, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, §51; *Fressoz și Roire c. Franței* [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/iii; *Sürek c. Turciei* nr. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/ii; *Öztürk c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei* [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *News Verlags GmbH & CoKG c. Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, §52; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §53; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *İbrahim Aksoy c. Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §53; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §71; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §29-30; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §38);

l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (*Jersild c. Danemarcei* [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §52; *Lehideux și Isorni c. Franței*, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, §51; *Fressoz și Roire c. Franței* [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek c. Turciei* nr. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/iii; *Öztürk c. Turciei* [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei* [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *News Verlags GmbH & CoKG c. Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (*Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §40; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §50);

Şener c. Turciei, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă, considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase, trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (*Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49);

m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât cea privind cetățenii privați, chiar și politicienii; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului le rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (*Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §58; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §54; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §60; *Sürek c. Turciei* nr. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §61; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §57; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §46; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §62; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §40; *İbrahim Aksoy c. Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §52; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §70; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §28);

n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (*Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46);

o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolută prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (*Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §53)

p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi cele privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale; presa are sarcina de a oferi – într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale – informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea, dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul dintre cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (*Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §41-42; *Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *De Haes și Gijssels c. Belgiei*, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, §37; *Fressoz și Roire c. Franței* [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei* nr. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §59; *Sürek c. Turciei* nr. 4,

nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §55; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §44; *Erdogdu c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §41);

q) presa nu are doar dreptul, ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (*Jersild c. Danemarcei* [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31);

r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (*Jersild c. Danemarcei* [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31);

s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (*Cumpănă și Mazăre c. României*, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, §115);

t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (*Ahmed și alții c. Regatului Unit*, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, §56).

O.S. 5.18. În luarea deciziei am ținut cont și de art. 30 al Constituției României care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndeemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

O.S. 5.19. Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 C.pen., îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit – simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. –, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția *de facto* a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme”.

O.S. 5.20. Aplicând principiile CEDO, constat următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel în mod obligatoriu trebuie evitate afirmațiile care în mod gratuit ofensează alții fără a contribui la o dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. O.S. 5.17., lit. c) – afirmațiile homofobe (cum au fost catalogate afirmațiile reclamatului și prin opinia majoritară) nu duc la un progres al relațiilor umane, ci, din contră, întăresc stereotipurile negative față de comunitatea LGBT, având ca efect discriminarea la școală, la angajare, la accesul la servicii și locuri publice etc.;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță [pct. O.S. 5.17., lit. f)];

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă [pct. O.S. 5.17., lit. k)] – consider că stereotipurile negative la adresa persoanelor homosexuale care culminează în acțiuni violente la adresa lor (cu ocazia evenimentelor organizate pentru persoanele LGBT, la care intervin în forță grupuri extremiste) arată nevoia publică urgentă;

- libertatea discursului politic nu este absolută prin natura sa [pct. O.S. 5.17., lit. o)] – consider că afirmațiile reclamatului, care consideră că homosexualii ar fi bolnavi, iar relațiile homosexuale ar fi nefirești și împotriva naturii, încalcă dreptul la demnitate, chiar dacă nu incită în mod direct împotriva persoanelor homosexuale.

O.S. 5.21. Colegiul director în mod eronat a reținut că o afirmație, pentru a fi încadrată ca reprezentând o încălcare a dreptului la demnitate, ar trebui să fie o incitare directă. Art. 15 al O.G. nr. 137/2000 formulează clar: „orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare...” Legislația în domeniul combaterii discriminării nu se poate aplica citind doar prima parte a unei norme juridice, chiar dacă propoziția pare a fi prea lungă.

O.S. 5.22. O societate care consideră homosexualitatea ca fiind o boală nu este departe de a se preocupa de „sindromul ochilor albaștri”. O societate care consideră relațiile homosexuale ca fiind nenaturale, nu este departe de a considera nenaturală celibatul preoților catolici. Chiar dacă societatea se opune unor idei, din ignoranță, liderii de opinie ar trebui să-și asume rolul de informare corectă a cetățenilor, nu să folosească stereotipurile negative la adresa unor categorii de persoane în scopul de a obține simpatie și voturi. Într-un stat nu poate exista democrație atât timp cât politicienii folosesc populismul și nu argumentațiile raționale; consider că votul majoritar bazat doar pe stări emoționale nu reprezintă o democrație autentică. Până când liderii politici nu înțeleg această realitate, criza democrației din România (și nu numai) va deveni din ce în ce mai acută, putând duce la propulsarea formațiunilor extremiste. Consider că afirmațiile care, la urma urmei, duc la subminarea democrației, nu se bucură de protecția dată de art. 10 al Convenției europene a drepturilor omului, cum a constatat în mod repetat și CEDO.

O.S. 5.23. Prin urmare consider că afirmațiile reclamatului, care fac obiectul petiției, nu sunt protejate de art. 10 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 6 voturi pentru și un vot împotriva ale membrilor prezenți la ședință,

Colegiul director hotărăște:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, declarațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.

2. O copie a hotărârii se va transmite părților:

Membrii Colegiului director prezenți la ședință: Asztalos Csaba Ferenc, Bertzi Theodora, Cazacu Ioana, Haller Istvan, Lazăr Maria, Stanciu Claudia, Vasile Alexandru Vasile.